

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิทยานิพนธ์
ของ
เกษม ปุ่นอุดม

เสนอต่อสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2547

ISBN 974-429-124-9

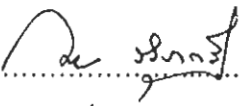
ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

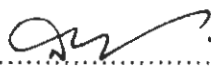

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โดย นายเกษม ปิ่นอุดม
สาขา การบริหารการศึกษา
คณะกรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี กรรมการ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

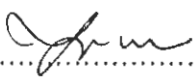

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชา ทรวงแสง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร แบลงงู)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(นายเชิบ ไยเจริญ)

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.บุรพาทิศ พลอขสุวรรณ)

มีนาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง ประธานกรรมการควบคุม และผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเสียสละเวลาให้คำชี้แนะและคอยให้กำลังใจเสมอ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทความรู้อันมีค่าซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่ผู้วิจัยต่อไปในอนาคต

ขอกราบขอบพระคุณวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการ ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ นักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

และขอกราบระลึกถึงพระคุณ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และขอขอบพระคุณญาติพี่น้อง ทุกคน รวมทั้งภรรยา และลูก ๆ ที่คอยให้กำลังใจและห่วงใยตลอดมา

เกษม ปุณฺณอดม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	คำถามวิจัย	4
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	9
	ความหมายของหลักสูตร	9
	ความสำคัญของหลักสูตร	10
	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	11
	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	35
	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	42
	ความหมายของการบริหารและกระบวนการบริหาร	42
	การบริหารหลักสูตร	46
	การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	47
	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา	49
	บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร	52
	แนวคิดเกี่ยวกับ โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	60
	โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	60
	แนวการดำเนินการในการพัฒนาโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	61
	บทบาทของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	61
	โรงเรียนเครือข่ายการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	โรงเรียนคุณภาพแกนนำกลุ่มโรงเรียนด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	62
	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	63
	ความหมายของการมีส่วนร่วม	63
	รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม	64
	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	67
	แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	69
	ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	69
	ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	71
	แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	73
	รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่นของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	74
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
	สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	80
3	วิธีการดำเนินการวิจัย	81
	การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	81
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	82
	ตัวแปรที่ศึกษา	83
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
	การวิเคราะห์ข้อมูล	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	86
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
ตอนที่ 1 สถานภาพของวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่น	86
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	89
5	100
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายของการวิจัย	100
วิธีดำเนินการวิจัย	100
สรุปผลการวิจัย	101
อภิปรายผลการวิจัย	103
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	109
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	110
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก	118
ประวัติผู้วิจัย	154
บทคัดย่อภาษาไทย	155
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	157

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	16
2	จำนวนวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ในทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่นของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอำเภอ	75
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	80
4	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	82
5	สถานภาพของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นใน โรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สูงสุด และสาขาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	87
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนก ตามชั้นตอน	90
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	91
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในขั้นตอนการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตร	94
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในขั้นตอนการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน	97